

ROOTSI õppe-motivatsioonireis

08.-12.10.2025

Rootsi on avatud ja innovaatiline riik, kus suurt rõhku pannakse kohaliku kogukonna arengule ja jätkusuutlikkusele ning maaettevõtlusele. Maapiirkondades aitavad LEADER-projektid edendada kohalikku majandust, tugevdada kogukondlikku koostööd ning toetada kultuuri ja looduspärandi hoidmist. Rootsi erinevates piirkondades on LEADER-programm aidanud väärtustada kohalikku identiteeti. Käime Södermanlandi, Östergötlandi ja Upplandi piirkonnas.

1. päev

Väljasõit Rapla kultuurikeskuse parklast kl 15.30, Kohilas Grossi poe juurest kl 15.45. Tallinna sadamas D-terminalis peab olema kl 17.00. Tallinki laev väljub Stockholmi kl 18.00, õhtusöök laevas.

2. päev

- **Södermanland, puuvilja- ja marjakasvatustalu.** Lilla Musteriet i Trosaby / SANDBRINK GÅRD 1, 619 94 Vagnhärad, Sweden <https://www.trosaby.se/>

Talusaaduste hulka kuuluvad maasikad, õunamahl, erinevad siirupid, moosid, marmelaadid, aga ka küttepuud oma metsast. Kõik on kasvatatud ja töödeldud ökoloogiliste meetodite järgi. Talus pressitakse mahla nii õuntest kui pirnidest ka teenusena teistele. Talu sai LEADER toetust uue, mahlapressimiseks mõeldud rajatise ehitamiseks ja sisustamiseks ning kaasaegse veebilehe loomiseks.

- **Röstikoda Nyköpingus.** Rosteriet Nyköping, Västra Trädgårdsgatan 53, 611 32 Nyköping
<https://www.rosterietnykoping.se/>

Röstikojade omanikud on just algust teinud pehme itaalia tüüpi gelato jäätise tootmisega ning on selleks ettevõtmiseks ka LEADER toetust taotlenud.

- **Christineholmi mõisamajapidamine.** Christineholm gods, Christineholm, 611 94 Nyköping:
<https://christineholm.se/>

Juured ulatuvad 16. sajandisse ning mis on muuhulgas kuulunud ka riiginõunikule ja admiralile Hans Klasson Bielkenstiernale. Alates 1795. aastast on ajalooline mõisakompleks olnud praeguse omaniku suguvõsa valduses. Aktiivselt tegeldakse metsanduse (talude valdustesse kuulub üle 1000 ha metsa) ning kinnisvaraga – omanikele kuulub ca 30 pikema- ja lühemaajaliselt väljaüüritavat maamajapidamist. Uutele ideedele ja muutustele avatud omanikud tegelevad aktiivselt kompleksi arendamisega. Avati kauplus, kus müüakse enda valdustelt kütitud ulukilihast valmistatud tooteid, rajati päikeseenergia salvestusjaam, mis aitab kaasa kohaliku roheelektrivõrgu loomisele. Hea meelega soovetakse kompleksi jagada ka teiste ettevõtetega. Õnnestunud näide sellest on eelmisel aastal mõisa vanas toiduaidas avatud kohvik ja sisustuspood, samuti tehakse koostööd toidukultuuri tutvustavate loodusmatkade korraldajaga. LEADER toetuse toel uuriti võimalusi toidutootjate klatri loomiseks.

- Talukoht **Oasen på Åsen.** Oasen på Åsen, Åsen Perstorp, 641 98 Björkvik
<https://oasen-pa-asen.se/>

Talu kutstakse hellitavalt *oasiks oosil*. Talus tegeletakse taimikasvatusega, kuid lisaks taimsetele saadustele, müüb talu ka mune, mett, hoidiseid ja lilli. Talu sai LEADER toetust kohviku- ja konverentsitegevusega alustamiseks. Juba korraldataksegi aiandusalaseid kursusi, millest saab osa võtta nii kohapeal kui veebis.

- Öömaja **Norrköpingus, õhtusöök**

3. päev

- **Åkerby talu.** Åkerby Kimstad AB (Åkerby ägg), V, 617 91 Norrköping, Sweden
<https://www.facebook.com/p/%C3%85kerbys-G%C3%A5rdsbutik-och-Lantcafe-100095297945742/>

LEADER toetuse abiga on vanasse laudahoonesse rajatud avar ja hubane talupood koos kohvikuga. Poe lettidelt leiab nii talu enda toodangut – vabapidamisel kanade mune, värsket jahu ja külmpressitud rapsiõli – kui ka teiste kohalike tegijate kätetööd. Kohvik kutsub peatuma, et nautida tassikest head kohvi ja kooki maalähedases õhkkonnas.

- **Löfstadi loss.** Löfstad slott: <https://lofstad.se/>

Rootsi üks kõige paremini säilinud 17. sajandi ehitis. Lossi laskis rajada kuulus sõjamees ja feltmarssal Axel Lillie, kes kogus oma rikkuse Gustav II Adolphi ja Karl X Gustavi vallutussõdades. Hilisematel sajanditel kujundasid lossi ümber von Ferseni ja Piperi suguvõsad. Just Sophie von Fersen ja tema järeltulijad andsid Lossile kodusema ilme, ning viimaseks perenaiseks jäi Emilie Piper, kelle testament muutis Löstadi muuseumiks.

- Välijõusaal Lotorpis. ettevõtte **Get Prepared**. Get prepared, Lorebergsvägen 19, 612 76 Lotorp, Sweden

<https://getprepared.se/>

On saanud LEADER toetust kahel korral, esmalt siseruumide laiendamiseks ja kaasaegse treeningusaali loomiseks ning seejärel väliala rajamiseks, et pakkuda sportimisvõimalusi ka värskes õhus.

- **Lõuna**
- Kohtume **LEADER Sörmlandi** esindajatega. Leader Södermanland, Södra Järnväggsgatan 2, 642 35 Flen, Sweden <https://leadersodermanland.se/>
- Öömaja **Eskilstunas, õhtusöök**

4. päev

Homnikusöök. Jalutame läbi Eskilstuna linnale ainulaadse ajaloolise hõngu andvate 17. sajandist pärit sepikodade juurest. Sepikodad on meenutus ajast, mil Eskilstunas tegutses Rootsi esimene sepatöömanufaktuur. Täna on sepikodades koha leidnud erinevaid käsitöömeistreid.

- **Keemikust toiduentusiast Lena Engemark Embertsén**. Högtorp gårdsbutik, Annebergsvägen 2, 648 31 Hälleforsnäs Jürss mejeri <https://hogtorp.se/> ; <https://webshop.jurssmejeri.se/>

Lena Engemark Embertsén missiooniks on saanud oma talu maadelt üha uute ja uute maitsete leidmine ning nende hoidistesse, õlidesse, segudesse, siirupitesse jne lisamine. Kuusevõrseõli, tõrvasiirup, karulaugukapparid ja „rootsi oliivid“ ehk marineeritud toored ploomid on mõned rikkalikku sortimenti kuuluvad mitmeid auhindu võitnud hitttooted. LEADER toetust on saanud äädikatootmise arendamiseks. Astume sisse kõrvalasuvasse väikemeiereisse, kus toodetakse rikkaliku maitse ja kõrge kvaliteediga mahepõllumajanduslikult sertifitseeritud juuste.

- **Ettevõtmine, mis tegeleb aiasaaduste kasvatamisega**. Hornuddens trädgård, Aspö Hornudden 1, 645 93 Strängnäs, Sweden <https://hornudden.net/>

On saanud LEADER toetust noortele mentaalse toe pakkumiseks rohenäppudeks hakkamise näol – aiatöodes kaasalöömise abi. Sööme kohalikust toorainest valmistatud lõunat, vaatama sisse talu poekesse.

- Mälareni järve ääres asuv **pereettevõtte, kus tegeletakse bioloogilise mitmekesisuse ja jätkusuutlikkuse arendamisega**.

LEADER toetuse abiga loodi aed, kus kasvatatakse köögivilju permakultuuri põhimõtetel ning ühtlasi jagatakse talgupäevade vormis teadmisi jätkusuutlikust aiandusest, praktiseeritakse ka Bokashi meetodil kompostimist. Talu keskmes on renoveeritud vana laudahoone, kus asuvad mahetoidu kohvik ja väike sisustuspood, kompleksi juurde kuulub ka 18. sajandi lõpust pärit uhkelt renoveeritud mõisamaja, mida firmadele ja ka eraisikutele puhkuseks välja üüritakse.

5. päev

Homnikusöök rootsi lauas. Tallinnasse saabume kl 10.45. Sõit reisi alguspunkti.